

මතරොදන ජාතකය

තවද අසරණ සරණ වූ අප බුදුහු දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසන සේක්. එක්තරා කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකු අරභයා මේ ජාතකය වදාළ සේක.

සැවැත් නුවර වැසි එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් තමාගේ බැයා මළ කල්හි ශෝකයෙන් ආහාර වර්ජන කොට ස්නාන විභූසන මාලා ගන්ධ විලේපනාදිය නොකෙරෙයි රුක්ෂ වූ ශරීර ඇතිව සවස උදෑසන බැයා දැවුනැත සොහොනට ගොස් අඬයි. එක් දවසක් බුදුහු අඵයම් වේලෙහි මහා කරුණා සමාජනතියට සම වැද එයින් නැගී මාර්ග එල ලැබීමට හේතු සම්පත් ඇති වෛනයජනයෝ කවුරුදැයි ලොව බලා වදාරණසේක්. කෙළෙඹි පුත්‍රයාගේ සෝවාන් ඵලයට සුදුසු බලවත් හේතු සම්පත ඇති බව දැක දෙවෙනි දවස් පස්වරු වේලෙහි එක් හික්ෂු කෙනෙකුත් වහන්සේ පසු මහණ කොට ගෙන ඔහු කෙරෙහි පැවති අනුග්‍රහයෙන් ගේ දොරට වැඩි සේක. ඉක්බිති ඒ කෙළෙඹි පුත්‍රතෙම බුදුහු වැඩිසේකැයි යනු අසා පෙරමගට අවුත් මහත් ආදරයෙන් බුදුන් තමාගේ ගෙඩ වඩාගෙන ගොස් මාහැඟි වූ බුද්ධාසනයක් පනවා එහි වැඩ උන් කල්හි වැද එකත් පස්ව උන්තේය. එවිට බුදුහු කීමෙක්ද කෙළෙඹිය ශෝකයෙන් ඇද්දැයි විචාරා වදාළ සේක. එකල්හි කෙළෙඹි පුත්‍ර තෙම එසේය ස්වාමීනි මාගේ බැයන් වහන්සේ මළ තැන් පටන් බොහෝ ශෝක ඇත්තෙමි දැන්වූයේ බුදුහු සියලු සංස්කාරයෝම අනිත්‍ය නෙවෙද්ද ඒකාන්තයෙන් මේ ශරීරය නම් ජරාවෙන් මිරිකි ව්‍යාධියෙන් පීඩිතව මරණින් හේදයට පැමිණෙති. එබඳු ස්වාභාව ඇත්තේය. මේ ලෝකයෙහි උපන්නාවූ සත්වයන් සංස්කාරයෙන් අතුරෙහි නිත්‍යව නොනැසී පවත්නා එකකුදු නැත්තේය. එහි නුවනැත්තවුන් විසින් කවර ශෝක කිරීමක්ද පෙර නුවනැති පණ්ඩිත ජනයෝ තමන්ගේ බැයෙක් මළ කල්හි බිඳෙන සුළු දෙයය බිඳුනේය. නස්නා සුලු දෙය නැසුනේයයි සංස්කාරයන්ගේ අනිත්‍ය ස්වාභාවය සලකා ශෝක නොකළෝ වේදැයි වදාරා කුණ්ණිමහුතව වැඩ හිඳ ඒ කථාව අසනු කැමැති කෙළෙඹි පුත්‍රයා විසින් ආරාධිත වූ සේක්. අනිත කථා වස්තු ගණ හැර දක්වා වදාළ සේක.

ඒ කෙසේද යත්

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුකෙණෙකුත් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි අප මහා බෝධිසත්ව තෙම එම නුවර අසු කෙළක් ධන ඇති සිටු කුලයක ඉපිද දෙමවුපියන්ගේ ඇවැමෙන් සිටු තනතුරට පැමිණ බැයන් නිසා ජීවත් වන්නේය. මෑත භාගයෙහි බෝධි සත්වයන්ගේ බැවූ ඒ සිටානෝ කාල ක්‍රියා කළහ. ඤාති මිත්‍රාදීහු බොහෝ දෙන මහ හඬින් බැගෑපත්ව විලාප කියති. එතැන්හි රැස්වූ එකද සත්ව කෙනෙකුදු සොම්නසට නොපැමිණ ස්වාභාවෙන් සිටිනව සමස්ථයෙක් නොවීය. බෝසතානෝ පමණක් නොහඬති. විලාප නොකියති. මුඛ විකාර පනෙකුදු නොදැක්වූහ. ඒ දැක සෙසු ජනයෝ මේ පුරුෂයාගේ කාර්යය දැන්මක් බලව, මේතෙම ඉතා තද රෝද එකෙක තමාගේ බැයාගේ ධන කොටස් දෙකම එක් කොට අනුභව කරමිසිය යන සිතින් බැයාගේ මරණ කැමති වූයේවනුයි යනාදී බෝසතානන්ට නින්දා කරන්ට පටන් ගත්හ. අතවැස්ස බන්ධනුද එසේම නින්දා කළහ. අවවාද කළහ. එකල්හි බෝධිසත්ව තෙම එමබා තොපි හැම දෙනම තොපගේ ඇඳුන ස්වාභාවෙන් ලාභය, අලාභය, අයසය, යසය, සැපය, දුකය යන අෂ්ටලෝකධර්මය සියළු සත්වයන්ට නියත බව නොදනිති. මාගේ බැයා මළේය. ඔහු මළාය යනාදී අඬා විලාප කියව, මම ඒකාන්තයෙන් මියන්තෙමය තෙපි සියල්ලෝමද එසේම මියන්නාහ. ඉදින් අඬතොත් තමා හට පැමිණෙන්නාවූ මරණ සලකා අඬන බව මිස අනුන්ගේ මරණ උදෙසා ඇඬුමට කාරණයෙක් නැත. හේතුවෙන් උපදනා සියලු සංස්කාරයෝම නැතිවෙති. පළමු ස්වරූපයෙන් පවත්නේ නොවෙති. තෙපි හැම දෙනම මේ බව හා යටෝක්ත අෂ්ටවිධ ලෝක ධර්මය ස්වාභාවය නොදන අඬන තුළ ඒ සියල්ල දන්නා වූ මම කුමට අඬමිදැයි කියා නැවත ඒ ජනයන් හට ඇවැත්නි තෙපි සියල්ලෝ මළ එකෙක් හට හැඬමි වැලපිමි කෙරෙති, මියන්නාක් බලා නෙකෙරෙති. මේ ලෝකයෙහි සියලු සත්වයෝම ඔවුනොවුන් පසු පස්සෙහි පිළිවෙලින් මරණට පැමිණෙති. නොමියෙන එක සත්වයෙකුදු නැත. තවද මේ ලෝකයෙහි අධිකතර දිව්‍ය සම්පත්තියෙහි පිහිටි ශක්‍ර බ්‍රහ්මාදී දෙවියෝද එසේම මනුෂ්‍ය ලෝකයෙහි අධික වූ ආධිපත්‍යයට පැමිණි චක්‍රවර්තී ප්‍රදේශයක මඬලිකා දී වූ රජ දරුවන් ආදී කොට ඇති සියලු මනුෂ්‍යයෝද බලසම්පන්න සිහ ව්‍යාසු හස්ති අශ්වාදී අනේකවිධ චතුෂ්පද ජාතීහුද මහානුභාව සම්පන්න ගරුඬ රාජයන් ආදී වූ අනේකවිධ පක්ෂීහුද උගුචු විෂ තේජස් හා මහත් දිව්‍යානුභාව ඇති වාසුකී මහාකාලාදී සර්ප රාජයෝද යනාදී වූ අපාද දීපාද චතුෂ්පාදාදී වූ සියලු සත්වයෝම තමතමන් ශරීරයෙහිම ඉසුරුහු වූවාහු දිව්‍ය මනුෂ්‍යලෝකාදී තම තමන් උපන් ස්ථානයෙහි ද ශරීර ධන ජීවිතයෙහි ද සිත් අලවාම පරිත්‍යාග කරණ බව මුත් එහි අලාය හැර මියන්නෝ නොවෙති. මේ යටෝක්ත ප්‍රකාරයෙන් කාම භවය රූප භවය අරූපභවය යන තුන් ලෝවැසි සත්වයන්ට පැමිණියාවූ සුවදුක් දෙකම නිරන්තරයෙන්ම ඒකාකාරව නොපැවත සැපයට අනතුරුව දුකය දුකට අනතුරුව සැපයයි යන මේ දෙක ක්‍රමයෙන් පෙරලී වක්‍රාකෘතිව පවත්නා හෙයින්ම වංචල වන්නේයයි දැක අෂ්ටලෝක ධර්මය දක්නා වූ

නුවනැත්තවුන්ට හැඬීම් වැලපීම් නිෂ්ප්‍රයෝජනව වැටහෙන්නේය. තෙපි මේ මහත්වූ සෝක නැමති පර්වතයෙන් මිරිකි කවර කාරණයකින් දුක් අනුභව කරවිද. තවද යම් කෙනෙක් ස්ත්‍රී ධූර්ත සුරාධූර්ත වෙද්ද දු කෙළි ආදියෙහි ලෝල වෙද්ද අනිත්‍යාදී වශයෙන් පැවතීමයයි කියන ලද යොනිසො මනස්කාරයෙහි යෙදීමක් නැත්තාහුද කෙලෙස් නැමති සතුරන් ජය ගැමීමෙහි සෞරවියඪී නැතිවෙද්ද ධර්මාධර්ම විභාග කල්පනාව කුදු නැතිව ආස්වාස මාත්‍රයෙකින් ජීවත්වෙද්ද යන මේ ධර්මයෙහි අදක්ෂ වූ ආඥාන බාල ජනයෝ තමන්ගේ අඥාන මූඪවූ බබව හේතු කොට ගෙන ඤාතිව්‍යසනාදිය පැමිණි කල්හි අඬමින් අනේකප්‍රකාර විලාප කියමින් ධර්මය දාන ඤාති මිත්‍රාදීන්ගේ මරණයෙහි ඇඬීම් වැලපීම් නොකරන්නාවූ නුවනැත්තවුන්ට කිසිවක් නොදන්නා අඥානයෝයයි අපහාස කෙරෙහියි යනාදීන් කුසල් අකුසල් හා අජට්‍රෝක ධර්මය විභාග කරණයෙන් ධර්ම දේශනා කොට සෝක දුරු කෙළේය. බුදුහු මේ අතීත වස්තුව ගණනැර දක්වා වදාරා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශ කොට කෙළෙඹි පුත්‍රයා සෝවාන් ඵලයට පමුණුවා එකල්හි අඬන්නා වූ මහජනයා ධර්ම කථාවෙන් නිස්සෝක කලාවූ සිටු පුත්‍රයා නම් මම්ම වේදූයි තමන් වහන්සේ ගෙන හැර දක්වා මේ ජාතකය පූර්වපරසන්ධි ගලපා නිමවා වදාළ සේක.